

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
Методика викладання психології у закладах вищої освіти

Підготовки Освітнього ступеня Магістр
Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійної програми Психологія
Освітньо-професійної програми Практична психологія
(психологічне консультування та психотерапія)

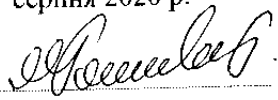
Луцьк – 2020

Силабус нормативної навчальної дисципліни «Методика викладання психології у закладах вищої освіти», підготовки Освітнього ступеня Магістр, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія та освітньо-професійною програмою Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія),

Розробник: Іванашко О.Є., канд. психол. наук, доцент

Силабус нормативної навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1_ від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри: Гoшовський Я.О.

Силабус навчальної дисципліни «Методика викладання психології у закладах вищої освіти», підготовки Освітнього ступеня Магістр, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія та освітньо-професійною програмою Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія),

Розробник: Іванашко О.Є., канд. психол. наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № _____ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедри: _____ Гошовський Я.О.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія, Освітньо-професійна програма : Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія) Освітній ступінь - Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання __1__
		Семестр __1-ий
		Лекції 24 год.
ІНДЗ/ Професійно-орієнтоване завдання: €		Практичні (семінарські) 20год.
	Лабораторні ____ год.	
	Індивідуальні ____ год.	
	Самостійна робота 68 год.	
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання	українська	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма Психологія, Освітній ступінь - Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання __1__
		Семестр __1-ий
		Лекції 8 год.
ІНДЗ/ Професійно-орієнтоване завдання: €		Практичні (семінарські) 10год.
	Лабораторні ____ год.	
	Індивідуальні ____ год.	
	Самостійна робота 94 год.	
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

III Іванашко Оксана Євгенівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук
Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Контактна інформація e-mail: Ivanashko.Oksana@eenu.edu.ua
Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

До програми курсу «Методика викладання психології у закладах вищої освіти» розділи, що дозволяють узагальнити теоретичні та практичні знання з методики викладання психології у освітніх навчальних закладах і є результатом теоретичних узагальнень минулих і сьогоденних наукових досягнень психології навчання, методики навчання і практики педагогічної діяльності. Зміст методики викладання психології у загальноосвітніх навчальних закладах передбачає з'ясування основних тенденцій у викладанні різних дисциплін, що дозволило б мінімізувати інтелектуальні та фізичні затрати для досягнення максимального результату. Водночас, проводиться ретроспектива на традиції вивчення психології у загальноосвітніх школах та задаються нові параметри організації навчання з метою формування ключових компетентностей особистості в умовах навчального закладу освіти.

Навчальний курс з методики викладання психології – це система лекційних та практичних занять, індивідуальної (ІНДЗ) й самостійної роботи студентів (СРС), консультацій, іспиту, вихідного інформаційного забезпечення, яка побудована на основі таких принципів: 1) достовірності інформації; 2) системності викладу матеріалу, який призначений для використання в педагогічній діяльності; 3) встановлення міждисциплінарних зв'язків; 4) планомірної взаємодії суб'єктів навчального процесу (викладачів і студентів). Такий підхід є можливим на основі поєднання лекційної інформації з практичними вправами семінарських занять, практичними заняттями та самостійною підготовкою студентів зі спеціально розроблених питань.

2. Пререквізити: Загальна психологія, Вікова психологія, Соціальна психологія, Психологія мотивації та емоцій, Психологія особистості, Педагогічна психологія, Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу, Методика викладання психології, Педагогічна практика, Психологія депривації, Психологія особистісної події.

Постреквізити: Асистентська науково-педагогічна практика, Психологія здоров'я та ортобіоусу особистості, Сучасні методики навчання, Психологія розвитку професійної кар'єри та професійної мобільності.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання психології у закладах вищої освіти» є надання студентам систематизованих знань з методики викладання психології у ЗВО та формуванні навичок проведення основних видів навчальних занять.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання психології у закладах вищої освіти» є засвоєння знань про структуру, цілі та завдання предмета методики викладання психології у закладах вищої освіти; ознайомити студентів з особливостями педагогічної діяльності у закладах вищої освіти; теоретично ознайомити студентів з особливостями викладацької діяльності психолога; систематизація інформаційного масиву з методики викладання психології; означити відмінності викладання психології для студентів різних спеціальностей; визначити активні методи педагогічного впливу з метою активізації уваги, мислення та пізнавальної активності студентів; розкрити поняття «професійно важливі риси викладача психології»; практично застосувати теоретичні знання, пов'язані з викладацькою діяльністю.

4. Результати навчання (Компетентності):

В результаті засвоєння дисципліни у студентів формуються наступні компетенції: готовність аналізувати лекції, практичні заняття та семінари з психології і давати рекомендації щодо вдосконалення методики їх проведення; складати план-конспект і проводити лекційні заняття з психології; складати план-конспект і проводити семінарські та лабораторні заняття з психології, а також планувати самостійну роботу студентів; демонструвати відмінності викладання психології для студентів різних спеціальностей та різних вікових груп. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності. Мати достатні фахові компетентності, щоб претендувати на первинні посади щодо психологічної діяльності. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. Розуміти важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. Перевіряти рівень засвоєння психологічного матеріалу; визначати проблеми і перспективи розвитку та виховання особистості в процесі викладання психології як навчальної дисципліни.

5. Структура навчальної дисципліни

(денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації начального процесу на заняттях з психології у закладах вищої освіти						
Тема 1. Методика викладання психології як науково-практична	11,5	2	2	7	0,5	ОП, РМГ 3

дисципліна. Психологія як навчальний предмет у закладі вищої освіти.						
Тема 2. Загальна характеристика принципів дидактики і їхня реалізація в методиці викладання психології.	11,5	2	2	7	0,5	ДС, ОП, РМГ 3
Тема 3. Підготовка і проведення лекційних занять з психологічних дисциплін.	12	2	2	7	1	ІНДЗ/ІРС ДС ОП 3
Тема 4. Семінарські практичні, й лабораторні заняття з психології.	12	2	2	7	1	ІНДЗ/ІРС ДС ОП 3
Тема 5. Методи навчання психології. Сучасні методи активізації навчання.	14	4	2	7	1	ІНДЗ/ІРС ДС ОП, МКР 3
Разом за модулем 1	61	12	10	35	4	15
Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання навчальних дисциплін з психології та організації самостійної роботи з психології у закладах вищої освіти						
Тема 6. Методичні особливості викладання навчальних дисциплін з психології. Організація планування та розробка курсу з психології.	17	4	4	8	1	ІНДЗ/ІРС ДС ОП 6
Тема 7. Організація самостійної роботи студентів у навчанні психології.	13	2	2	8	1	ОП, ДС, РМГ 3
Тема 8. Організація проведення контролю в процесі навчання психології.	13	2	2	8	1	ОП, ДС, РМГ 3
Тема 9. Психологічні аспекти роботи викладача з во, як організатора взаємодії в педагогічному процесі.	16	4	2	9	1	ІНДЗ/ІРС ДС ОП, МКР 3
Разом за модулем 2	59	12	10	33	4	15
Види підсумкових робіт (за потреби)						
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						10
Професійно-орієнтоване завдання						
Всього годин/ Балів	120	24	20	68	8	100

Форма контролю*: ОП – опитування, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо, П - портфоліо.

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації начального процесу на заняттях з психології у закладах вищої освіти						
Тема 1. Методика викладання психології як науково-практична	10,5			10	0,5	ОП, РМГ 3

дисципліна. Психологія як навчальний предмет у закладі вищої освіти.						
Тема 2. Загальна характеристика принципів дидактики і їхня реалізація в методиці викладання психології.	11,5	1	1	10	0,5	ДС, ОП, РМГ 3
Тема 3. Підготовка і проведення лекційних занять з психологічних дисциплін.	13	1	1	10	1	ІНДЗ/РПС ДС ОП 3
Тема 4. Семінарські практичні, й лабораторні заняття з психології.	13	1	1	10	1	ІНДЗ/РПС ДС ОП 3
Тема 5. Методи навчання психології. Сучасні методи активізації навчання.	20	1	2	14	1	ІНДЗ/РПС ДС ОП, МКР 3
Разом за модулем 1	68	4	5	54	4	15
Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання навчальних дисциплін з психології та організації самостійної роботи з психології у закладах вищої освіти						
Тема 6. Методичні особливості викладання навчальних дисциплін з психології. Організація планування та розробка курсу з психології.	13	1	2	10	1	ІНДЗ/РПС ДС ОП 6
Тема 7. Організація самостійної роботи студентів у навчанні психології.	13	1	1	10	1	ОП, ДС, РМГ 3
Тема 8. Організація проведення контролю в процесі навчання психології.	13	1	1	10	1	ОП, ДС, РМГ 3
Тема 9. Психологічні аспекти роботи викладача з во, як організатора взаємодії в педагогічному процесі.	13	1	1	10	1	ІНДЗ/РПС ДС ОП, МКР 3
Разом за модулем 2	52	4	5	40	4	15
Види підсумкових робіт (за потреби)						
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						10
Професійно-орієнтоване завдання						
Всього годин/ Балів	120	8	10	94	8	100

Форма контролю*: ОП – опитування, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РПС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації начального процесу на заняттях з психології у вищих навчальних закладах

Тема 1. Методика викладання психології як науково-практична дисципліна. Психологія як навчальний предмет у закладі вищої освіти.

1. Викладання психології у XVIII–XIX ст. (Києво-Могилянська академія, Московський університет).
2. Викладання психології у XIX ст. (навчальні плани середніх навчальних закладів Західної Європи та імперської Росії).
3. Викладання психології на початку XIX ст. В імперській Росії.

4. Викладання психології у XX ст. у середніх навчальних закладах Західної Європи.
5. Викладання психології у: 18-19 століттях; у 20-му столітті; на початку 21 століття.

Теми рефератів:

Теорії навчання:

1. розвивальне навчання (Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін),
2. поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін),
3. загального розвитку (Ш.О. Амонашвілі);
4. проблемного навчання (О.М. Матюшкін);
5. використання комп'ютерних технологій (Л.М. Проколієнко);
6. ієрархічного проектування нових інформаційних технологій (Ю.І Машбиць, М.Л. Смульсон);
7. колективного способу навчання (В.К. Дяченко).
8. Теорія нейролінгвістичного програмування (Дж. Гріндер, Р. Бендлер).
9. Вальсфдорська школа Р. Штайнера.
10. Теорія "вільного класу" (США).
11. Способи управління навчанням: програмоване навчання, алгоритмізація, проблемне навчання, комп'ютерне навчання, навчальні заняття-діалоги тощо.

Методи навчання (інциденту, ділових ігор, сугестопедії).

Тема 2. Загальна характеристика принципів дидактики і їхня реалізація в методиці викладання психології.

1. Принципи навчання психології.
2. Вибір методів навчання, засоби та умови їх реалізації.

Теми рефератів:

1. Ретроспективний аналіз розвитку теорії методів навчання в вищому навчальному закладі.
2. Нетрадиційні методи навчання у вищому навчальному закладі.
3. Система принципів та методів проблемного навчання психології.
4. Принципи та методи модульного навчання психології.
5. Методи дистанційного навчання.
6. Система принципів навчання в дидактиці.
7. Бінарний характер процесу навчання.
8. Основні компоненти процесу навчання.
9. Структура діяльності викладача психології в навчальному процесі.
10. Структура діяльності студента в навчальному процесі.
11. Дидактична специфіка діяльності викладача і студентів в процесі навчання.
12. Гностичні основи процесу навчання.
13. Студент як суб'єкт навчальної діяльності.
14. Методичні основи оптимізації процесу навчання.

Тема 3. Підготовка і проведення лекційних занять з психологічних дисциплін.

3. Міжпредметні зв'язки на заняттях навчальних заняттях з психології.
4. Лекції.
5. Нові лекційні форми.

Теми рефератів:

1. Методичні аспекти підготовки до лекції.
2. Вибір назви теми та визначення мети лекції.
3. Підбір і структурування матеріалу лекції.
4. Складання плану і написання конспекту лекції.
5. Початок, завершення та організація матеріалу лекції.
6. Стилль викладення, вибір рівня складності змісту і викладення матеріалу лекції.
7. Підбір питань до змісту лекції. Роль наведення прикладів.
8. Перевірка розуміння матеріалу студентами.
9. Динаміка рівня уваги студентів на лекції.
10. Конспектування матеріалу лекції студентами.
11. Елементи риторики (Ф. Прокопович, М.В. Ломоносов та ін.).
12. Структура доведення або аргументованого викладу навчального матеріалу.
13. Основні логічні помилки на заняттях.
14. Використання законів формальної логіки.
15. Психолого-педагогічний аналіз лекційного заняття.
16. Управління учбовою діяльністю студентів на лекціях.

Тема 4. Семінарські практичні, й лабораторні заняття з психології.

1. Методи програмованого навчання.
2. Методи проблемного навчання.

Теми рефератів:

1. Управління учбовою діяльністю студентів на лекціях.
2. Управління учбовою діяльністю студентів на семінарських заняттях.

3. Психолого-дидактичний аналіз змісту і форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів на аудиторних заняттях.
4. Управління учбовою діяльністю студентів на семінарських заняттях.

Тема 5. Методи навчання психології. Сучасні методи активізації навчання.

1. Методи активного навчання: плюси і мінуси.
2. Програмоване навчання, проблемне та інтерактивне – що краще?
3. Адекватні ситуації для використання видів активного навчання: програмованого, проблемного, інтерактивного.

Теми рефератів:

1. Психологія активних методів навчання.
2. Методи програмованого навчання.
3. Методи проблемного навчання.
4. Методи інтерактивного навчання.
5. В яких навчальних ситуаціях доцільніше використовувати Методи програмованого навчання? проблемного навчання? інтерактивного навчання?
6. В чому суть методу „мозкового штурму”? до якого типу активних методів навчання його відносять?
7. Лінійні, розгалужені, адаптовані програми – яка з них має найбільше переваг?
8. В чому різниця між груповими та фронтальними видами інтерактивного навчання? в яких навчальних ситуаціях використовуються?
9. Знайти додатковий матеріал до теми „Активні методи навчання”, зокрема закордоном, які ще види самостійної роботи студентів застосовують в Німеччині, Франції, Англії, США, Китаї та ін.
10. Розробити план (структуру, послідовність) практичного заняття з використанням активних методів навчання на довільну тему в межах галузі психології. Підготувати частину цього заняття для демонстрації у групі.

Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання навчальних дисциплін з психології та організації самостійної роботи з психології у вищих навчальних закладах

Тема 6. Методичні особливості викладання навчальних дисциплін з психології. Організація планування та розробка курсу з психології.

1. Місце методики викладання психології в системі наукового знання.
2. Місце методики викладання психології в системі психологічного знання.

Теми рефератів:

1. Використання спостереження у методиці викладання психології. Щоденникові спостереження. Інтроспекція.
2. Особливості застосування експериментальних методів. Генетико-модельючий експеримент. Діагностичні методи.
3. Методи обробки даних: кількісні та якісні. Інтерпретаційні методи: структурні та генетичні.
4. Анкета. Бесіда. Аналіз продуктів діяльності. Метод експертних оцінок.
5. Зв'язок методики викладання психології із загальною, віковою та педагогічною, диференційною, соціальною психологією, психологією праці, віковою фізіологією, педагогікою тощо.
6. Методика викладання психології і практика педагогічної діяльності.
Психолого-дидактичний аналіз змісту і форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів на аудиторних заняттях.

Тема 7. Організація самостійної роботи студентів у навчанні психології.

1. Самостійна робота з навчальної дисципліни.
2. Процес викладання як допомога в самостійній роботі студентів.

Теми рефератів:

1. Методика реалізації міжпредметних зв'язків в процесі виконання курсової роботи.
2. Вимоги до конструювання індивідуальних форм навчальної роботи студентів.
3. Методичні основи роботи з підручником, науковою літературою, періодикою.
4. Типологія самостійної роботи студентів в сучасній дидактиці.
Психолого-дидактичний аналіз змісту і форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів в організації самостійної роботи.

Тема 8. Організація проведення контролю в процесі навчання психології.

1. Контроль в основі навчально-виховного процесу в межах викладання психологічних дисциплін.
2. Проведення і фіксація результатів здійснення контролю за різними формами організації

навчального процесу студентів.

Теми рефератів:

1. Дидактико-методичні основи самоконтролю.
2. Контрольно-регулюючий компонент процесу навчання.
3. Засоби здійснення контрольно-регулюючої діяльності викладачів в модульному навчанні.
4. Основні підходи до системи оцінки та контролю знань студентів у Болонській Декларації.
5. Методичні основи розробки навчальних тестових завдань на основі реалізації принципу диференціації.

Рейтингова система контролю.

Тема 9. Психологічні аспекти роботи викладача з во, як організатора взаємодії в педагогічному процесі.

1. Професійно-особистісний рівень викладача психології.
2. Вимоги до викладача психології: підготовка та професійна кваліфікація.
3. Професійна спрямованість особистості викладача.
4. Види стилів та індивідуальний стиль діяльності викладача.
5. Підготовка викладача до навчального заняття. Система підготовчих дій.
6. Структура педагогічної діяльності викладача.

Теми рефератів:

1. Психологічні основи педагогічної оцінки, педагогічного такту, педагогічної етики.
2. Знання предмету викладачем, інтелект, ораторські вміння,
3. Ставлення викладача до критики з боку студентів, особистісні відносини з студентами.
4. Функції та ролі викладача психології. Психологічний супровід студентів.
5. Професійне вигорання та його профілактика.
6. Психолого-педагогічні особливості становлення й розвитку психологічної компетентності викладача вищого навчального закладу.
7. Сучасна психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та передумови її формування
8. Типологія особистості викладача ВНЗ
9. Шляхи реалізації професійних якостей викладача ВНЗ

1. Підготовка питань самостійної роботи, згідно плану, як додаткових до тематики практичних та лабораторних занять.

2. Написання реферату (обсягом 10-12 сторінок, структурованим за планом, з використанням наведеного списку літератури).

Реферат. Важливим засобом у засвоєнні знань є написання рефератів та виголошення реферативної доповіді. Тематика рефератів пропонується за визначеними темами практичних занять та СРС. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії. На практичному занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату: обсяг – 10-12 аркушів формату А4; структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми. **Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.**

8.Завдання для ІНДЗ

Індивідуальні завдання виконуються самостійно із забезпеченням необхідних консультацій окремих питань з боку викладача.

Індивідуальна робота передбачає створення проєкту 2 типів складності.

Високий рівень складності – Професійно-орієнтоване завдання
(критерій оцінювання “відмінно”) – **максимально 10 балів**

Розробка силабусу спецкурсу в галузі психології.

- 1) Сформулюйте назву спецкурсу (вона має вирізнятися актуальністю та оригінальністю).
- 2) Розробіть програму навчального курсу за схемою В.М. Карандашева (кроки 1-5).

- 3) Врахуйте знання, отримані з курсу «Методика викладання психології у закладах вищої освіти» та методичні рекомендації до виконання Професійно-орієнтованого навчання розробити Силабус спецкурсу.
- 4) Висновки за результатами роботи представте у формі презентації інструктивно-методичних матеріалів спецкурсу.
- 5) Дедлайн – до завершення курсу (або до іспиту).

(критерій оцінювання “відмінно”) – максимально 9 балів

Розробка силабусу навчального курсу «Психологія».

- 1). Зайти на сайт університету.
- 2). Обрати на будь-якому факультеті навчальний план Середня освіта.
- 3). Проаналізувати посеместрову кількість годин на вивчення навчального курсу Психологія.
- 4). Використавши знання, отримані з курсу «Методика викладання психології у закладах вищої освіти» та методичні рекомендації до виконання Професійно-орієнтованого навчання розробити Силабус навчальної дисципліни.
- 5). Дедлайн – до завершення курсу (або до іспиту).

Середній рівень складності

(критерій оцінювання “добре”) – максимально 8 балів

Навчальний проект, підготовлений студентами самостійно, представляє собою матеріали для навчального курсу з дисциплін «Загальна психологія», «Історія психології», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Психологія спілкування», «Психологія сім'ї», розроблені на основі отриманих у межах курсу знань та навичок.

Як індивідуальне завдання може бути використана одна із нижче запропонованих тем з навчальної дисципліни.

Індивідуальна робота передбачає: наявність матеріалів з обраної теми (на магнітних носіях):

- вступу;
  - ✓ мета: що дізнається студент у межах теми;
  - ✓ завдання.
- переліку питань та літератури до теми;
  - ✓ основна (1-2 джерела);
  - ✓ додаткова (3-5 джерел);
  - ✓ ресурси Інтернет (1-3 джерела).
- Змісту питання:
  - ✓ у вигляді пакету слайдів;
  - ✓ словника з теми (дерево понять, визначення понять з посиланням на джерело);
  - ✓ огляду персоналій з теми (фото, біографічні дані, вклад у розробку питання);
- вправ для самостійного опрацювання матеріалу теми:
  - ✓ практичної роботи з проблеми (3 вправи);
  - ✓ від теорії до практики (2 вправи).
- професійно-орієнтовані інтерактивні завдання:
  - ✓ аналізу ситуацій;
  - ✓ аналізу власного досвіду;
  - ✓ практикуму (тест або вправа або приклад виконання);
  - ✓ теми для подальшого обговорення;
  - ✓ аналізу наукової статті (останні 2 роки видання / додати ксерокопію статті);
- підсумкового тесту з запропонованої теми (5 завдань).

1. Предмет і завдання методики викладання психології. Таксономія навчальних задач при вивченні психології.
2. Організація навчальних занять з психології у закладах вищої освіти.
3. Організація та проведення лекційних занять із психології.
4. Організація та проведення семінарських занять із психології.

5. Організація та проведення практичних та лабораторних занять.
6. Практичні методи навчання психології (лабораторні роботи, що моделюють психологічні експерименти; виконання психодіагностичних завдань; рішення психологічних завдань; вправи; групова дискусія; дидактичні й ділові ігри, що імітують досліджувані процеси).
7. Самостійна робота студентів під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія».
8. Використання наочності під час викладання навчальної дисципліни «Психологія».
9. Особливості використання технічних засобів у процесі викладання психології.
10. Поняття контролю та його функції. Основні принципи перевірки та оцінювання знань з психології.
11. Методи контролю і самоконтролю у вивченні психології.
12. Критерії оцінки знань та умінь з психології.
13. Використання тестування для перевірки знань з психології.
14. Класифікація методів навчання та особливості їх застосування у процесі вивчення психології.
15. Проблемне навчання та його ефективність у процесі викладання психології.
16. Позааудиторна робота з психології у середніх та вищих навчальних закладах.
17. Особливості підготовки рефератів, курсових та дипломних робіт з психології.
18. Шляхи оптимізації процесу викладання психології.
19. Контроль у навчальному процесі та педагогічні вимоги до нього.
20. Основні принципи перевірки та оцінювання знань з психології.
21. Функції та ролі викладача психології. Психологічний супровід студентів.
22. Особливості викладання психології у початковій школі.
23. Особливості підготовки та проведення уроків психології у середній школі.
24. Особливості підготовки та проведення уроків психології у старшій школі.
25. Особливості факультативних занять з психології для різновікових груп.
26. Психологія активних методів навчання.
27. Методи програмованого навчання.
28. Методи проблемного навчання.
29. Методи інтерактивного навчання.
30. Методи дистанційного навчання.
31. Бінарний характер процесу навчання.
32. Управління учбовою діяльністю студентів на лекціях.
33. Типологія самостійної роботи студентів в сучасній дидактиці.
34. Вимоги до конструювання індивідуальних форм навчальної роботи студентів.
35. Вимоги до викладача психології: підготовка та професійна кваліфікація.
36. Функції та ролі викладача психології. Психологічний супровід студентів.
37. Ставлення викладача до критики з боку студентів, особистісні відносини з студентами.
38. Підготовка викладача до навчального заняття. Система підготовчих дій.
39. Сучасна психолого-педагогічна модель викладача вищої школи та передумови її формування в період навчання.
40. Підготовка викладача до занять з психології.
41. Дистанційне вивчення психології.
42. Методи закріплення вивченого матеріалу.
43. Схема технології розробки навчального курсу з психології.
44. Розробка робочої програми курсу.
45. Розробка системи критеріїв оцінки знань та умінь.

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «**Методика викладання психології у закладах вищої освіти**» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій та практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до практичних занять (володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей

згідно плану практичних занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій, роботу в малих групах тощо) та виконання завдань самостійної роботи (ІНДЗ, написання реферату, виконання модульної контрольної роботи).

Змістовий модуль І передбачає перевірку якості засвоєння **теоретико-методологічних засад організації начального процесу на заняттях з психології у закладах вищої освіти**, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях та частково на базі практики, з метою практичного застосування знань, отриманих в лекційній частині курсу. Загальна кількість тем цього модуля становить **5 тем – 5 занять**.

Змістовий модуль ІІ передбачає перевірку якості засвоєння **методичних засад викладання навчальних дисциплін з психології та організації самостійної роботи з психології у закладах вищої освіти**, а також закріплення отриманих знань під час проходження Асистентської науково-педагогічної практики з метою практичного застосування знань, отриманих на заняттях в лекційній частині курсу. Загальна кількість тем цього модуля становить **4 теми – 5 занять**.

Кожна з тем І і ІІ змістового модуля оцінюється від 0 до 12 балів (максимально – 120 балів).

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виставляє одну оцінку за аудиторну, самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи оцінку за ІНДЗ. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом поділу на 4 (отримує максимум 30) та додає кількість балів за ІНДЗ – максимум 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал може становити 40. Максимальний бал за модульний контроль становить 60 балів.

Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **100**.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на практичному занятті студент представляє виконані завдання у письмовому вигляді, а також знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем в завданні для самостійної роботи, або ІНДЗ (додатково, на вибір), або написання тез.

Студент може отримати додаткові бали, або ж претендувати на зарахування максимальної кількості балів за одне практичне заняття при наявності *сертифікату* за пройдене навчання додаткової практичної підготовки (підвищення компетентності) з психології, де зміст сертифікату (проблематика навчального курсу) відповідає змісту дисципліни «*Методика викладання психології у закладах вищої освіти*», вказує на здобуті практичні вміння. А також за *участь в науково-практичній конференції* чи семінарі (круглому столі) при наявності програми участі, в якій зазначена форма участі студента: тема заявленої доповіді, або особиста включеність у практичні форми роботи заходу.

V. Підсумковий контроль

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються в балах. Комплексна оцінка знань проводиться викладачем за 100-бальною шкалою. **Іспит не є обов'язковим**, якщо студент набрав протягом семестру за усі види роботи достатньо

балів, за умови згоди студента. Якщо поточний бал 74 і менше – студент складає іспит (згідно положення про навчальний процес зво).

Навчальний курс “Методика викладання психології у закладах вищої освіти” складається з трьох залікових кредитів, які завершуються іспитом у тому випадку, якщо студент не достатньою мірою опанував дисципліну, або бажає підвищити рейтинг, покращити результат успішності, продемонструвавши знання предмету під час складання іспиту (у цьому випадку анулюються бали модульного контролю, які заміщуються кількістю балів, отриманих під час складання іспиту). Сумарна кількість балів, яку студент отримує при складанні модулів за 100-бальною шкалою визначає його підсумкову оцінку

Поточний контроль (макс = 40 балів)									Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів	
Модуль 1						Модуль 2			Модуль 3		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				ІНДЗ		МКР
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
3	3	3	3	3	6	3	3	3	10	60	100

Критерії оцінювання знань студента на практичних (семінарських) заняттях та модульного контролю

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента
5	Студент має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання студента є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Студент демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Студент здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Студент демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Студент може розрізнити об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
0	Студент відсутній на практичному занятті. Студент присутній, але абсолютно не підготовлений до заняття.

Критерії семестрового оцінювання знань студента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS
		Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі

		навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Дуже добре («зараховано»)	„ Дуже добре ” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
75 – 81	Добре («зараховано»)	„ Добре ” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
68 –74	Задовільно («зараховано»)	„ Задовільно ” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67	Достатньо («зараховано»)	„ Достатньо ” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно («не зараховано»)	„ Умовно незадовільно ” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		„ Безумовно незадовільно ” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

- 1.Робота викладача, спрямована на попередження негативного впливу буденних психологічних знань на засвоєння наукових психологічних понять.
- 2.Необхідність викладання психологічних знань на основі відповідних методологічних принципів.
- 3.Поясніть, як може позначитися на якості знань відсутність чітких методологічних позицій при їх засвоєнні.
- 4.Методологічний принцип детермінізму. Особливості його реалізації при викладанні психологічних знань.
- 5.Методологічний принцип розвитку психіки в діяльності. Мета його реалізації при поясненні психологічних закономірностей.
- 6.Методологічний принцип єдності свідомості та діяльності, його значення в інтерпретації психологічних фактів.

- 7.Методологічний принцип дії зовнішнього через внутрішнє у психічному житті людини. Його значення в поясненні психічних явищ.
- 8.Значення наочності на заняттях з психології. Поясніть, з якою метою її використовують.
- 9.Вимоги до підбору і методики використання наочності на заняттях з психології.
- 10.Переваги демонстраційного експерименту як засобу унаочнення. Вимоги до його організації і проведення.
- 11.Поясніть, чим зумовлена необхідність активізації розумової діяльності студентів при засвоєнні знань з психології.
- 12.Психологічна сутність активізації мислення.
- 13.Переваги методу аналізу проблемних ситуацій перед іншими методами активізації розумової діяльності.
- 14.Необхідність контролю за якістю засвоєння психологічного матеріалу.
- 15.Типові помилки у знаннях студентів. Виявлення поверхового характеру психологічних знань.
- 16.Необхідність мотивації оцінки, що виставляється студентові за знання.
- 17.Критерії оцінювання знань учнів з психології.
- 18.Поясніть, чому недоцільно починати роботу над лекцією зі складання її плану.
- 19.Умови, від яких залежить вибір методу подання навчального матеріалу.
- 20.Оптимальна послідовність етапів роботи в підготовці лекції.
- 21.Основні моменти, на яких слід акцентувати увагу при поясненні питання про походження психіки.
- 22.Відмінності життєвих функцій психіки тварини і людини.
- 23.Основні моменти, на яких слід акцентувати увагу під час пояснення теми “Особистість”.
- 24.Принципово важливі моменти, на яких необхідно зупинитись, пояснюючи тему “Діяльність”.
- 20.Питання, на яких необхідно акцентувати увагу, пояснюючи тему “Колектив”.
- 26.Питання, на яких необхідно акцентувати увагу, пояснюючи тему “Спілкування”.
- 27.Принципово важливі моменти, які необхідно виокремити, пояснюючи тему “Увага”.
- 28.Важливі моменти, на яких необхідно акцентувати увагу, характеризуючи чуттєве пізнання.
- 29.Важливі моменти, на яких необхідно акцентувати увагу, характеризуючи абстрактне пізнання.
- 30.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при поясненні теми “Відчуття”.
- 31.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при поясненні теми “Сприймання”.
- 32.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при поясненні теми “Мислення”.
- 33.Модель актуалізації знань і активізації мислення при поясненні теми “Уява”.
- 34.Модель актуалізації знань і активізації мислення при поясненні теми “Пам’ять”.
- 35.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при вивченні теми “Почуття”.
- 36.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при вивченні теми “Воля”.
- 37.Модель актуалізації знань і активізації мислення при поясненні теми психологічних дисциплін.
- 38.Модель переходу до вивчення нового розділу курсу “Індивідуально-психологічні властивості особистості”.
- 39.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при вивченні теми “Темперамент”.
- 40.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при вивченні теми “Здібності”.
- 41.Модель актуалізації знань і прийомів активізації мислення при вивченні теми “Характер”.
- 42.Завдання викладання психології у вищому навчальному закладі.
- 43.Роль психологічних знань у професійній діяльності викладача.
- 44.Особливості психологічного матеріалу як об’єкта сприймання і засвоєння.
- 21.Емпіричні знання психології та їх вплив на процес засвоєння наукових понять.
- 46.Стратегічні завдання при оволодінні психологічними знаннями.
- 47.Освітні програми, навчальні дисципліни і цілі навчання.

48. Принцип розвитку психіки в діяльності, його сутність і значення в поясненні психічних явищ.
49. Принцип єдності свідомості й діяльності та його роль у поясненні детермінант розвитку свідомості.
50. Характеристика основних підручників, практикумів і хрестоматій із загальної психології.
51. Характеристика методичної літератури з питань методики викладання психології.
52. Вимоги до підбору і методика використання образотворчої наочності у навчанні психології.
53. Словесна наочність, її види і методика використання на заняттях з психології.
54. Предметна наочність, її види і методика використання на заняттях з психології.
55. Принцип активності у навчанні, необхідність активізації пізнавальної діяльності при засвоєнні психологічних знань.
56. Форми опитування і методика його проведення.
57. Альтернативно-тестовий контроль знань з психології, його можливості й процедура проведення.
58. Форми контролю, рівні засвоєння психологічних знань і критерії їх оцінювання.
59. Мотивація оцінки, її дидактична функція.
60. Методичні аспекти підготовки до лекції з психології.
61. Методичні аспекти підготовки до семінарського заняття.
62. Методичні аспекти підготовки до практичного заняття.
63. Методичні аспекти підготовки до лабораторного заняття.
64. Види лекції та їх характерні особливості.
65. Типи занять та їх специфіка.
66. Індивідуальна та групова консультація, особливості її проведення.
67. Екскурсія, рольова та ділова гра.
68. Особливості наукової і навчальної дисципліни.
69. Самостійна робота студентів.
70. Роль читання і конспектування в пізнавальному процесі.
71. Методи і системи навчання.
72. Мета, напрями розвитку і завдання української освіти.
73. Вимоги до формування змісту педагогічної діяльності викладача психології.
74. Значення психологічної освіти в соціалізації наступних поколінь.
75. Інформаційно-предметний зміст педагогічної діяльності викладача психології.
76. Освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки психологів.
77. Навчальні плани і програми вивчення психологічних дисциплін.
78. Науково-методичний зміст педагогічної діяльності викладача психології.
79. Сутність інтеграції навчальних дисциплін.
80. Кабінет і кабінетна система навчально-виховного процесу.
81. Роль міждисциплінарних зв'язків у навчально-виховному процесі.
82. Складові психолого-педагогічного та духовного змісту педагогічної діяльності викладача психології.
83. Форми навчання і види навчальних занять з психології.
84. Особистісні властивості, педагогічні здібності, культурно-психологічна компетентність і педагогічна майстерність викладача психології.
85. Основний "інструмент" педагогічної діяльності викладача психології.
86. Шляхи і засоби підвищення ефективності викладання психології.
87. Арсенал стилів педагогічного спілкування і види педагогічного впливу викладача психології.
88. Організація самостійної роботи студентів.
89. Розробка структурно-логічної схеми за темою навчального заняття.
90. Поєднання процесів навчання, виховання й освіти у викладанні психології.

Іспит проводиться у вигляді відповідей студента на три питання з переліку запропонованих.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Основна

1. Нагаев Методика викладання у вищій школі. [Електронний ресурс]. Доступ до посібника: http://imanbooks.com/book_429_page_1
2. Дроздова І.П. Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти: навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 142 с.
3. Юрченко В.І., Подоляк Л.Г., Психологія вищої школи: практикум. Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Каравела, 2008. – С.10-14.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник для магістрів і аспірантів.– К.: ТОВ" Філ-студія", 2006. – С.6-12.
5. Козаков В.А., Дзвінчук Д.А. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: Монографія. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2003. – 140 с.

2. Додаткова

6. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологи / Б.Ц. Бадмаев. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 304 с.
7. Балаев А.А. Активные методы обучения / А.А. Балаев. – М.: Профиздат, 1986. – 95 с.
8. Вачков И.В. Методика преподавания психологии : [Учебное пособие] / И.В. Вачков. – М.: «Ось - 89», 2008. – 208 с.
9. Герасимова В.С. Методика преподавания психологии : Курс лекций / В.С. Герасимова. – М.: «Ось-89», 2005. – 128 с.
10. Граф В. Основы организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов / Граф В., Ильясов И.И., Ляудис В.Я. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 80 с.
11. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии : [Учебное пособие] / В.Н. Карандашев. – СПб.: Питер, 2008. – 250 с.
12. Ключникова Г.А. Методы и приёмы активного обучения и оценки знаний : [Учебные материалы к лекционному курсу и практическим занятиям] / Г.А. Ключникова. – Великий Новгород: НовГУ, 2001. – 180 с.
13. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение / В. А. Козаков. – К.: Вища шк., 1990. – 248 с.
14. Ляудис В.А. Методика преподавания психологи / В.А. Ляудис. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. – 77 с.
15. Носенко Е. Л. Методологічні аспекти забезпечення запам'ятовування інформації при розробці дистанційних навчальних курсів / Е. Л. Носенко, С. В. Чернищенко. – Дн-ськ, 2003. – 147 с.
16. Педагогические тесты: Вопросы разработки и применения / [В.С. Аванесов и др.]. – Д., 2005. – 63 с.
17. Самаріна С. Нові технології навчання / С. Самаріна. – К.: Вища школа, 2004. – 267 с.
18. Татарская О.Ю. Методика преподавания психологи / [Татарская О.Ю., Валовик В.И., Бушуева Е.В. и др.]. – М.: Высшее образование, 2007. – 207 с.
19. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : [навч. Посіб] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
20. Бадмаев Б.Ц. Психология: как ее изучить и усвоить / Б.Ц. Бадмаев. —М.: ВЛАДОС, 1997.— 256с.
21. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / В. Буряк // Вища школа. – 2001. -№ 4-5.
22. Выготский Л.С. Психология / Л.С. Выготский. –М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. –160с.
23. Головка Л.Л. Активізація самостійної роботи студента під час лекційних занять / Л.Л. Головка // Освіта і управління. –2002. -№ 1.
24. Євтух М.Б. Нові технології навчання / М.Б. Євтух. –К.: МАУП, 2003. –374с.
25. Заика Е.В. Психологические вопросы организации самостоятельной работы в вузе / Е.В. Заика // Практическая психология и социальная работа. –2002. - № 6.

26. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А. Зимняя. – Ростов / на Д.: Феникс, 1997. – 476 с.
27. Зязюн І. Сучасний викладач технічного вузу: особливості педагогічної дії / І. Зязюн // Шлях освіти. – 1998. - № 2.
28. Исаев Е.И. Основы проектирования психологического образования педагога / Е.И. Исаев. Автореф. дис. д. психол. наук. – Тула, 1998. – 41 с.
29. Климов Е.А. Какую психологию и как преподавать будущим педагогам / Е.А. Климов // Вопросы психологи. – 1998. - № 2. – С. 57 – 60.
30. Корнилова Т.В. Методологические основы психологи / Т.В. Корнилова, С.Д. Смирнов. –СПб.: Питер, 2006. –320 с.
31. Костюк Г.С. Избранные психологические труды / Г.С. Костюк. –М.: Просвещение, 1988. –567 с.
32. Крысько В.Г. Психология и педагогика в схемах и таблицах / В.Г. Крысько. – Минск: Харвест, 1999. – 384 с.
33. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя / Н.В. Кузьмина. –М.: Просвещение, 1990. –224 с.
34. Леонтьев А. А. Психологические особенности деятельности лектора / А. А. Леонтьев. — М.: Мысль, 1981. — 80 с.
35. Максименко С.Д. Загальна психологія / С.Д. Максименко. –К.: Центр навчальної літератури, 2004. –272 с.
36. Маркова А.К. Психология труда учителя / А.К. Маркова. –М.: Просвещение, 1993. – 192 с.
37. Матеріали до організації навчального процесу за кредитно-модульною системою у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки / Упоряд. С.В.Гаврилюк, Л.О.Заєць. – Луцьк: РВВ Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2013. – 170 с.
38. Методичні рекомендації з курсу «Методика викладання психології» для студентів напряму підготовки 6.030102 Психологія / Укладачі Гавриловська К.П., Фальковська Л.М.– Житомир, 2016. – 63 с
39. Методические разработки для лабораторных занятий по психодиагностике интеллекта / Сост. Е.И.Степанова. –Л.: Речь, 1990. –100 с.
40. Микляева А.В. Я подросток. Программа уроков психологии / А.В. Микляева. – СПб.: Речь, 2006. –336 с.
41. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя / Л.М. Митина. – М.: Флинта, 1998. – 200 с.
42. Наказ МОН №588 від 27.06.2008 р. щодо видання навчальної літератури /http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/274.ukr.html/.
43. Немов Р. С. Психология .: Психология образования [в 3 кн. 2-е изд] : Кн. 2 / Р. С. Немов. М.: Мысль, 1998. -608 с.
44. Нечаев Н.Н. Психолого-педагогические аспекты подготовки специалистов в вузе / Н.Н. Нечаев. — М.: Просвещение, 1985. — 112с.
45. Никольская И.М. Уроки психологии в начальной школе / И.М. Никольская, Г.Л. Бардиер. – СПб.: Речь, 2004. – 190 с.
46. Основы педагогіки и психології вищої школи в Україні / пьд ред. В. М. Галузинський, М.Б. Євтух.– К: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.
47. Осухова Н.Г. Становление творческой индивидуальности педагога / Н.Г. Осухова // Педагогіка. – 1992. – № 3-4. – С. 53-57.
48. Панибратцева З. М. Методика преподавания психологии / З. М. Панибратцева. – М.: «Просвещение», 2005. – 187 с.
49. Пастушенко Н. М. Діагностування навченості. Гуманітарні дисципліни / Н. М. Пастушенко, Р. Я. Пастушенко. – Львів, 2000. – 126 с.
50. Педагогічні технології / О.С. Падалка, А.С. Нісімчук, І.О.Смолюк, О.Т. Шпак. – К.: «Укр. енциклопедія», 1995. – 253с.
51. Петровский А.В. Психология / А.В. Петровский. – М.: Академия, 2000. – 512 с.

52. Попова М.В. Психология как учебный предмет в школе / М.В. Попова. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 288 с.
53. Практикум по общей психологии / Сост. Т.И.Пашукова. – М.-Воронеж, 1996. – 176 с.
54. Психологические предпосылки групповых форм проблемного обучения / А.М. Матюшкин, А.Г. Петросян. – М.: Знание, 1981. – 84 с.
55. Психологический словарь / Под ред. В. В. Давыдова и др. —М.: «Просвещение», 1996.— 438с.
56. Психологія : [підручник для педвузів] / За ред. Г.С.Костюка. – К.: Вища школа, 1968. – 576 с.
57. Самошкіна Л. М. Вікова психологія : [навчальний наочний посібник з мультимедійним курсом] / Л. М. Самошкіна / Під ред. Чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2006. – 248 с.
58. Самошкіна Л. М. Психологічні особливості розробки on-line курсу «Психодіагностика» / Л. М. Самошкіна. Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Методологічні засади дистанційного навчання» 17 листопада 2005р., – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005.
59. Самошкіна Л. М. Шляхи інтеграції матеріалів дистанційного курсу «Вікова психологія» в структуру індивідуального досвіду студентів / Л. М. Самошкіна, І. М. Шафоростов. Тези доповідей науково-практичної конференції «Нові технології навчання: психологічні проблеми / За ред. С. Д. Максименка, М. Л. Смольсон. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – С. 34-37.
60. Смолкин А.М. Методы активного обучения / А.М. Смолкин. – М.: Высш. шк., 1991. – 176 с.
61. Столяренко Л. Д. Психология и педагогика для технических вузов / Л. Д. Столяренко, В. Е. Столяренко. Серия «Учебники для технических вузов». Ростов-на-Дону: «Феникс», 2001. – 512 с.
62. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н.Ф. Талызина. — М.: «Просвещение», 1984. — 344 с.
63. Хруцкий Е. А. Организация и проведение деловых игр / Е. А. Хруцкий. - М. «Просвещение», 1991. —320с.
64. Юревич А.В. Психология и методология / А.В. Юревич. – М.: Институт психологии РАН, 2005. – 312 с.
65. Юри У. Преодолевая «нет» или Переговоры с трудными детьми / У. Юри. – М.: Мысль, 1993.-358с.
66. Association for Psychological Science /<http://psychologicalscience.org/>.
67. Psychological Exercises for Insight & Self-Awareness Groups /<http://www.wilderdom.com/games/PsychologicalExercises.html/>.
68. SQ4R Reading Method /http://www.wvup.edu/academics/learning_center/sq4r_reading_method.htm/.
69. Teaching Clinical Psychology: In-Class Exercises /<http://www-usr.rider.edu/~suler/inclassex.html/>.
70. www.psi.webzone.ru – психологічний словник
71. www.elib.org.ua – цифрова бібліотека України
72. www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури
73. www.ncscho.org.ua – електронна енциклопедія психології
74. www.osvita.org.ua – освітній сайт
75. www.allbest.ru/union – союз освітніх сайтів
76. <http://chitalka.info> – студентська електронна бібліотека
77. <http://uk.wikipedia.org> – Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)
78. www.ukrbook.net – сайт Книжкової палати України
79. www.lib.com.ua - електронна бібліотека
80. www.otrok.ru – електронна педагогічна енциклопедія
81. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовна схема конспекту лекції

1. Наявність конспекту, робочих нотаток.
2. Оголошення теми, плану заняття.
3. Наукове та методичне обґрунтування основних положень, що розглядаються.
4. Чіткість, логічність, доступність викладання матеріалу.
5. Реалізація основних принципів навчання.
6. Зв'язок з попереднім матеріалом, міждисциплінарні зв'язки.
7. Економне використання часу.
8. Дотримання структури заняття, використання інноваційних форм та методів навчання.
9. Характеристика робочої атмосфери заняття.
10. Організація управління процесом навчання (підтримування інтелектуально-емоційного контакту з студентами; застосування різних прийомів та методів навчання)
11. Мовлення викладача (логічність, доступність, емоційність, доказовість, впевненість).

Схема аналізу проведеного магістром лекційного заняття

У відповідності з розкладом " _____ " _____ 20 року проведено лекцію з предмету _____

Тема: _____

П.І.Б. магістра _____

Факультет _____

Спеціальність _____ Курс _____ Дата _____ Час _____

Група _____ Кількість осіб _____ Присутні _____

1. Науковий характер лекції. Влучність розкриття теоретичних положень, категорій, визначень. _____

2. Зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями практики соціально-педагогічної роботи. Популяризація досягнень вітчизняної науки, передового досвіду соціально-педагогічної роботи _____

3. Методичний рівень викладання: наявність плану лекції, його зв'язок з попереднім матеріалом, використання структурно-логічних схем, логічність і послідовність викладення матеріалу, аргументованість висновків _____

4. Практична спрямованість: орієнтація на зміст та завдання практичних (семінарських) занять з даної теми. Точність, визначення завдань і термінів їх виконання _____

5. Завдання для самостійної роботи студентів: їх наявність, влучність, доцільність, творчий характер повідомлення термінів та форми перевірки знань _____

6. Стиль викладання: точність визначень, формулювань, емоційність, демократичність, володіння аудиторією, дисципліна _____

7. Мовленнєві характеристики: чіткість, легкість голосу, вдале інтонування, голосність, тональність _____

8. Рівень технічного забезпечення (використання ЕОМ, відео, проекційної апаратури, фонозаписів тощо) _____

9. Оцінка ефективності проведеної лекції. Побаження та зауваження _____

Дата _____ П.І.Б. рецензента _____

Підпис

Додаток Б
Орієнтовна схема конспекту практичного заняття

1. Тема заняття.
2. Мета заняття.
3. План.
4. Короткий опис роботи кожного пункту плану (питання, форми роботи, зміст).

**Схема аналізу проведеного магістром практичного
(семінарського заняття)**

У відповідності з розкладом " _____ " _____ 200 року проведено практичне (семінарське) заняття з предмету _____

Тема: _____

П.І.Б. студента _____

Факультет _____

Спеціальність _____ Курс _____ Дата _____ Час _____

Група _____ Кількість осіб _____ Присутні _____

1. Наявність робочого плану практичне (семінарське) заняття _____
2. Визначеність мети, завдань практичне (семінарське) заняття, достатня вмотивованість діяльності студентів _____

3. Відповідність змісту практичного (семінарського) заняття програмі навчального курсу _____

4. Форма проведення практичного (семінарського) заняття _____

5. Форми оцінки знань, умінь та навичок студентів під час проведення практичного (семінарського) заняття. Доцільність їх застосування _____

6. Використання прийомів активізації пізнавально-пошукової діяльності студентів _____

7. Спрямованість практичного (семінарського) заняття на самостійну роботу студентів _____

8. Особливості стилю педагогічної взаємодії зі студентами _____

9. Оцінка ефективності проведеного практичного (семінарського) заняття _____

Побажання та зауваження _____

П.І.Б. рецензента _____

Дата _____ Підпис _____

Додаток В

Орієнтовна схема аналізу заняття:

1. *Тема і мета заняття:* місце даного заняття у відповідній навчальній дисципліні; пізнавальні і виховні завдання; постановка перед студентами пізнавальної мети (завдань).
  2. *Підготовка студента-магістра до заняття:* володіння навчальним матеріалом, використання фахової і методичної літератури, підготовка унаочення та ТЗН.
  3. *Науковий рівень заняття:*
    - а) науковість викладу (правильність пояснень фактичного матеріалу, відповідність сучасному рівню розвитку науки і вимогам програми);
    - б) відповідність обсягу та змісту матеріалу вимогам програми;
    - в) розвиток в студентів умінь та навичок наукового пошуку, ознайомлення їх із способами наукової організації праці.
  4. *Методичний рівень заняття:*
    - а) правильність вибору типу заняття, його структури, методів і прийомів навчання;
    - б) реалізація принципів навчання;
    - в) правильність застосування методів навчання відповідно до вимог педагогіки, психології, методики викладання (з'ясування досягнень і недоліків магістра);
    - г) педагогічний і психологічний ефект від застосування обраних форм, методів і прийомів навчання: дисципліна студентів, раціональне використання часу, якість засвоєння студентами навчального матеріалу, активність студентів, організація підтримки уваги студентів під час заняття;
    - д) поведінка студента-магістра під час заняття: вміння тримати себе, голос, тон, педагогічний такт (стриманість, вимогливість, чуйність);
    - е) засоби активізації розумової діяльності студентів, емоційна насиченість заняття, організація запам'ятовування навчального матеріалу.
  5. *Характеристика складових частин заняття:* аналіз кожного етапу заняття з відзначенням позитивного і недоліків, їхні причини.
  6. *Загальні висновки :*
    - а) досягнення мети заняття;
    - б) пропозиції і поради щодо покращення якості підготовки і проведення наступних занять;
    - в) рекомендована оцінка.
- Результати обговорення оформляють у вигляді протоколу, який веде один із магістрів. У протоколі зазначається рекомендована оцінка за дане заняття. Обговорення навчального заняття проводить викладач.